

ABONAMENTUL

Pentru monarhie.

Pe un an 18 cor. 1/2, an
9 cor. 1/2, 4-50 fl.

Pentru străinătate

Pe un an 24 coroane
1/2, an 12 cor. 1/2, an
6 coroane.

St. 598, 81 P. 2628.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un sir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește fraza
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unitatei”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marți, Joi și Sămbătă.

După un an.

În 13 crt. s'a implinit un an, decând episcopul Gherlei, Vasile Hossu nu mai este printre cei vii. Un an a trecut dela acest trist eveniment, care ne-a consternat atunci pe toți și a stârnit sincere regrete în inimile tuturor românilor de bine.

Și în intervalul acestui an am simțit de atâteaori lipsa marelui arhiereu. De multeori s'a remarcat golul, rămas pe urma lui, și de atâteaori am exclamat: Unde ești Tu Mare arhiereu, îndrumătorul nostru în timpuri grele și sprijinitorul tuturor în timp de restriște?

Acum, când privim dela o perspectivă istorică spre aceasta măreață figură dispărută, vedem ce uriașă pierdere a fost aceea. Nu știm ca istoria trecutului nostru să mai fi remarcat un bărbat asemenea lui, care să fi fost în stare a se ținea așa demn la înalta-i dignitate, să apere și să promoveze cu atâta succes interesele poporului său, ca episcopul Vasile.

Il vedem, cum la izbucnirea acestui cumplit războiu a dat circularele sale clasice către poporul credincios, chemându-l la apărarea țării și a tronului. Il vedem pretutindena unde o personalitate uriașă, o minte clară, un suflet delicat și captivator cerea cu stăruință prezența lui.

A fost cea mai strălucită calitate a sufletului său ales, că din combinațiile sale îndrăznețe, pe sine s'a lăsat întotdeauna afară din calcul și nicicând n'a râvnit la onoruri, ori distincții, când era vorba de alte succese însemnate pentru obștea, ce îl încunajura cu dragoste și încredere.

Cu episcopul Hossu a mai dispărut dintre noi și omul bun, care a răspândit în jur de sine numai bunătate, și a cărui suflet n'a cunoscut răutatea, nici invidia, nici ura.

Episcopul Vasile a făcut numai bine cât a trăit, a alinat suferințe, a întrevinit pentru toți și s'a silit să aline durerile tuturor celorce s'au adresat Lui.

Afla o plăcere de-a face bine tuturor. Cu sutele sosiau scrisori din toate părțile, oameni de toată condiția își prezentau afacerile lor de o varietate enormă chibzuinței episcopului și îi cereau sprijinul. Și El avea vreme pentru toți, examina toate și făcea tot cecece îi stă în puteri, ca nime dela El nemângăiat să nu iasă.

Era o apariție fenomenală, care a captivat pe toți și a însuflat tuturor încredere. Avea timp pentru toate, fără să scape din vedere opera sa principală de regenerare și promovare a tuturor intereselor mari a poporului său. În mâinile lui nici o problemă nu părea a fi dificilă și nici o chestie neresolvabilă.

A fost un bărbat de un calibru european, pe care prevedința dumnezeiască ni-l'a dat pe un timp prea scurt și l'a chemat la sine prea din vreme.

La aniversara morții Sale biserice și poporul nostru varsă aceleași lacrimi adevărate, ca și în ziua morții sale premature.

Ententa are de scop al războiului formarea hartei europene după naționalități.

Răspunsul dat de ententă la nota lui Wilson, despre care am amintit în numărul trecut — evidentiază, pe deplin, intențiile urmărite de statele ententei în actuala conflagrație. Punctele cardinale, marcate în nota adresată presidentului Statelor-Unite, se reduc la următoarele: Restabilirea Belgiei, Muntenegrului, Sârbiei, împreună cu desdaunările legale; evacuarea teritoriului ocupat din Franța, Rusia și România; formarea hartei europene după principiul de naționalitate; reînnoirea

provinciilor și teritoriilor, cari mai de mult au fost smulse dela aliați cu puterea sau fără învoirea locuitorilor; eliberarea țărilor ajunse sub stăpânirea despotică a Turciei și alungarea Turciei din Europa; proclamarea regatului polon, anexându-se la el Galiția și Posenul, Italienii, Slavonii, Toții, Cehii și Românii să fie eliberați de sub stăpânirea străină.

Nota observă, că ententa nu urmărește distrugerea teritorială sau politică a poporului german ci numai nimicirea militarismului prusiac.

În resumat condițiile de pace, fixate de statele inamice se reduc: Austria se cedeze Trientul, Dalmația, Triestul, Galiția și Boemia; Ungaria Ardealul, ținuturile locuite de Toți și Ruteni, Banatul, Bosnia și Fiume; Germania Elsacia-Lorena, Galiția ostică și Posenul; Turcia, Siria, Armenia și Constantinopolul. Aceste sunt punctele în discuția cărora ententa e aplicată se între pentru curmarea războiului.

Principiul de naționalități, inițiat de Anglia, ca mijloc de aplanare a conflictului european, învoalvă gruparea statelor după naționalități și la statele ententei. Anglia se acoarde drepturi pentru Irlanda, Indii și celelalte colonii, tot asemenea și Rusia, cel mai mare deposit de naționalități.

Despre aceasta însă ententa nu face nici o amintire.

După acest principiu urmează și aceea că Franța nu poate ridica pretenziuni asupra Elsacia-Lorenei, care e locuită în majoritate de germani, nici Italia asupra Gârțului și că, în viitor, toate statele au să se grupeze după naționalități. Un principiu, care numai cu greu se va realiza, căci el în forma aceasta, pretinde și eliberarea naționalităților supuse statelor ententei, împreună cu teritoriul locuit de ele, ceea ce ar fi o mutilare teritorială și hegemonică pentru puterile inamice.

Presa neutrală nu așteaptă nici un rezultat de pace dela condițiile

exagerate ale ententei. Germania și statele aliate nu vor primi astfel de condiții și în cazul când ententa se va alipi cu toată puterea de împlinirea lor războiul se va continua până când una dintre partidele beligerante va fi înfrântă total.

† Dr. IOAN RAȚIU.

Cuvânt de adio, rostit în Catedrala din Blaj, la 11 Ianuarie 1917, în numele Institutului pedagogic, de prof. Ștefan Pop.

Jalnici ascultători!

Corpul didactic dela Institutul pedagogic gr.-cat. din Blaj, prin graiul meu se apropie cu sfială de colegii lor de odinioară, să-și iasă rămas bun, în numele școlii, în slujba căreia cu atâta cinste, dragoste și hărnicie a stat adormitul în Domnul.

Cercetător al adevărului, serutător neobosit al trecutului bisericesc și școlar, pedagog harnic și distins, colegul nostru de odinioară, profesorul Dr. Ioan Rațiu, a pus calități distinse și hărnicie stăruitoare în slujba credinței lui Dumnezeu, a însințării culturale și naționale a neamului și în propășirea școlii românești.

Și oricând s'ar pomeni în istorie de trecutul cultural al Ardelenilor, și în special, de trecutul școlilor blajene, figura modestă și nepretențioasă a adevăratului dascăl Dr. Ioan Rațiu, va trebui să ocupe loc de cinste între cei mai de cinste dascăli mari, cari din mila Domnului s'au perândat în număr însemnat la aceste școli. Figurile mărețe ale trecutului școlar și literar din acest orașel, pe cari cu atâta dragoste le a rechemat iarăși la viață în operele sale, sunt dovada cea mai grăitoare a pierderii, ce a

trebuit să îndurăm prin moartea atât de timpurie a colegului nostru. Căci prin moartea lui, pierdem astăzi pe unul din aceia, cari personificau una dintre cele mai alese însușiri a spiriteiilor de elită: *munca neobosită și desinteresată, asociată cu spiritul de jertfă pentru binele public.*

Se zice, ca istoria e păstrătoarea adevărului și îndreptătoarea vieții: pentru trecutul școlilor românești, istoria vieții și muncii profesorului și a învățatului Dr. Ioan Rațiu, formează o pagină luminoasă, o pagină aleasă, ce va sluji de pildă vie urmăriților, cum se cinstește *trecutul, slujba și școala.*

Suflet cu o simțire aleasă, inimă nobilă și voință oricând gata pentru binele public, dr. Rațiu — o simț cu toții — își făcea o datorie de conștiință să-și pună în serviciul cauzelor mari și cinstea toată știința sa, toată căldura sufletului său și toată energia de muncă, ce l-a caracterizat. În ultimele două decenii s. p., în Blajul nostru nu s'a desfășurat nici măcar un singur eveniment de o importanță oarecare culturală, socială ori școlară, ca să nu lăudăm pe răposatul, contribuind ca îndrumător și sfatuitor înțelept cu bogăția-i uriașă de cunoștințe amănunțite: statorindu-se în chipul acesta ca un model al dascălului adevărat, care își crește nckenicii nu numai cu *vorba*, de pe înălțimea catedrei, ci cu *faptele sale*, cu exemplul, căci ilustriul nostru defunct a fost înainte de toate *omul muncii, omul datoriei împlinite, omul faptelor.*

Dr. Ioan Rațiu, ca un soldat în front, a fost totdeauna conștient de datoria sa; fără șgemot în jor, de sine s'a dat cu trup și suflet idealului măreț de a-și sluji în chip ales biserica, școala și neamul. Grele împrejurări trebuiau să întrevina, ca el să lipsească dela postul său: *împlinirea conștiinței a datoriei și studiul trecutului.*

Adeseori muncia până la istovirea puterilor; neobositul cercetător, în singurătatea

noștii, îndrăgît parcă de mirosul muced al protocoalelor vechi, așternea pe hârtie rozdele atât de bogate ale studiilor sale din domeniul istoriei literare și culturale a Românilor ardeleni.

Trupul lui nefnsufletit îl vom pogori azi în mormântul rece; școlile din Blaj vor pierde un model de hărnicie și conștiință aspră; societatea românească un distins membru al ei; iar cucernicii călugări și dascăli blajeni, cari poate așteptau și ei în coibul arhivelor chemarea la viață prin condeinul obiectiv al drului Rațiu, vor fi nevoiți să mai aștepte încă multă vreme, până ce alt cercetător harnic va șterge de pe viața lor ascunsă pulbera trecutului; — dar ne va rămânea amintirea lui scumpă și opera sa prețioasă.

* * *

Preparandia din Blaj, îndeosebi, la care a funcționat din 1895—1900, amintirea profesorului său, va păstra-o totdeauna vie, pentru că Dr. Ioan Rațiu a fost o pedoabă a ei; chiar și după ce prin înalt ordin superior a ieșit din legăturile Institutului nostru, interesul deosebit și dragostea caldă, ce a manifestat Dr. Ioan Rațiu, cu orice prilej față de acest așezământ cultural, față de învățătoria gr.-cat., de Reuniunea lor și organul „Foaia școlastică”, sunt asigurările neperitoare a sincerității inimei sale și a dorului din sufletul său pentru ridicarea tot mai sus a nivelului dascălului sătesc. Nu e locul să facem cu acest dureros prilej pomenirea studiilor sale asupra chestiunilor în legătură cu pedagogia noastră și dascălimea românească, — e destul să pomenim numai, că pentru istoricul acestui Institut din anul trecut, cu prilejul semicentenarului, Dr. Rațiu a contribuit cu foarte prețioase comunicări asupra profesorilor, cari au muncit la școala aceasta. Aceasta mândrie a noastră azi nu mai este, moartea nemiloasă ni-l'a răpit când aveam mai mare lipsă de el, dela care aș-

FOIȚA.

Olga.

(Continuare.)

Iar ochii îi străluceau într'o lumină vie, ca nici odată până atunci. După depărtarea lui Cornel i-se umplură ochii de lacrimi, tremura din buze și murmură... nici ea nu mai știa ce.

Cornel era vesel, cuvintele din urmă ale Olgăi, strălucea frumoșilor ei ochi, îl înveseliră peste măsură. Abia când se sui pe tren îi veni în minte să-și pună iar întrebarea:

— Și dacă mă înșel?...

Cumnatul Olgăi își ținu promisiunea. Ii aduse un pețitor, om frumos și vorbăreț și spunea cu mândrie socrului său: cât de bine se vor potrivi acești doi!

Olga îi primi bine, dar spuse părinților că nu se va mărita după el. Incepură toți să o convingă, că mai sunt patru frați, că sunt multe fete și puțini tineri, că altă fată ar prinde norocul cu amândouă mâinile și câte și mai câte altele, dar Olga a rămas statornică și așa a rămas și lucrul daltă. Mamă-sa o luasă la întrebări:

— Ori și a vorbit ceva Cornel?

— Nu, mamă!

— Bagă de seamă draga mamei, că a lui Cornel is numai glume trecătoare — ce și poți aștepta dela un băiat de douăzeci și doi de ani? Acesta e înse lucru serios... grijeste, — e vorba de viitorul tău.

— Nu, mamă! Cornel intru adevăr nu mi-a vorbit nimic!

Veni și vacanța paștilor și Cornel trecea mereu Someșul și acum. O întreba pe Olga că: nu s'a măritat? Și se strinseră de mână cu putere. Se repetară cele din vacanța Crăciunului, numai părinții Olgăi parcă-l primeau mai rece, nelucrezători. La despărțire prinse pe Olga de mână și o privi drept în ochi:

— Să nu te măriți Olgă, până la vară, că atunci îți aduc eu un pețitor!

V.

Cătră sfârșitul anului școlar Cornel primi o scrisoare dela cele trei fete, cari li scriau că în Dumineca întâia a lui Iulie se va face o petrecere în sat — iar în Dumineca a doua va fi nunta Mărioarei și că — dacă vrea să participe și el, să vie dela școală deadreptul acasă.

— Iar în Dumineca a treia... logodna mea... își zise după ce isprăvi cu cititul.

Luase acum hotărâre fermă. Cât ce va ajunge acasă, va vorbi cu Olga, iar după ospățul Mărioarei o va peți... și apoi... va răsări soarele și pentru el.

Avuse ceva bani și cumpăraseră cu ei două inele de logodnă.

— Și dacă Olga mă va refuza?...

Dar acum nu-l mai chină mult marea întrebare.

— Atunci... își zicea, voi arunca inelele în Someș, iar eu... voi muri de durere. Nu vreau să mai sufer!

Isprăvisse de tot cu studiile și plecă iar cătră Someș. Se întâlnia și acum zilnic cu Olga, dar curajul îi părăsea mereu. În toată seara își zicea:

— Mănel!

Și ziua de mâine trecea ca și celelalte. Sosi ziua petrecerii și veniră oaspeți din tot jurul. Veniră și o seamă de clerici, colegi de ai lui, candidați de însurătoare.

A fost o petrecere animată, cum rar să mai vezi. Olga în curând atrase atenția întregului public, era cea mai frumoasă, regina petrecerii. Cornel o privea dintr'un colț al salei și — se tot hotăria s'o iea la joc. Cu chin, cu vai se apropie în sfârșit de dansa. Era veselă peste măsură și încânta pe toți cu veselia ei. Jucară de câteva ori în jurul salei. Cornel era ca pe altă lume, beat de

stam marea *Monografie* a aşezămintelor noastre de cultură.

* * *

Pe acest dascăl adevărat, pe acest învăţat fără patimă, pe acest preot bun şi detin sincer ni-l smulge moartea în o vârstă atât de tineră încă.

Profesorul Dr. Ioan Raţiu a trăit puţin, dar cum zice Scriptura „ani îndelungaţi a împlinit (Solomon Înţelep. c. 4. v. 13), fapte bogate sunt roadele muncii sale. Binecuvântările învăţăturii, îndrumările împrăştiate către generaţii crescute de el la aceste şcoli, luminile desfăcute din mucelele rafturi ale arhivelor din cuprinsul ţării, i-au asigurat pentru totdeauna cea mai înaltă distincţie: *innuma nevestezită a nemuririi.*

Odihnească în pace!

* * *

La mormânt, elevul *Modorcea*, în numele clasei VI. Îşi ia adio dela profesorul profesor de clasă prin următoarele cuvinte:

„Drumeţ bătut de gânduri multe,
Ne laşi atât de greu pe noi“...

Pe noi clasa Ta. Vlăstare tinere, a căror minte abia acum începe să vadă, a căror inimă abia acum începe să bată. — Călăuziţi de Tine, Părinte bun, eram siguri, că nu greşim calea, eram siguri — o să vedem „lumina“.

Cu o stăruială nespūsă în cultivarea minţii noastre, cu o căldură caracteristică Tine — Părinte bun, — în cioplirea inimilor noastre: Ai fost totul pentru noi! Desigur ai vrut să creşti oameni din noi, oameni tari în putinţă şi vreare, statornici în cinstea de lege şi ţară, în focul credinţei statornici“...

Şi acum ne-ai părăsit! Cine poate să cuprindă amărăciunea acestei vorbe: Părăsire... Părăsiţi noi, copii încă, avizaţi la mâna Ta de dascăl mare...

Acum ne-o denegi — nu Te vom mai auzi de pe catedră, zicând: „Nu v'am tot spus, să fiţi mai buni!“ Nu Te vom mai urmări — cufundaţi cu totul — în desvălirea virtuţilor predilecte: Altruismul şi umanitatea, virtuţi, ce aveau răsunet în inimă, căci din inimă veniau — din inima Ta mare.

Şi acum cu durerea sărmanilor orfani stăm muţi înaintea sieriului Tău; doar un cuvânt avem: recunoştinţă adâncă pentru „totul“, ce ne-ai fost şi iertare şi cerem pentru supărările, ce Ți-am cauzat.

Vărsând o lacrimă amară pe glia ce te astupă, cerem bunului Dumnezeu să-ți facă partea dreptilor.

În vece pomenirea Ta!

Puncte de apropiere în favorul păcii. — Ziarul din Londra „Manchester Guardian“ scrie, că puterile aliate, pe lângă invincibilitatea lor, ar trebui să ieie în considerare și harta europeană formată de inamic, iar acesta să se cugete la pierderile pricinuite prin ocuparea coloniilor. Din aceasta apreciere a situației actuale, ziarul amintit crede, că astfel ar fi posibil pregătirea în grabă a păcii juste și onorabile.

Wilson va cere dela guvernul german publicarea condițiilor de pace. — Guvernul american a luat deciziunea de a mijloci cu orice preț începerea discuțiilor de pace între partidele războinice. După știrile din Washington presidentul Wilson va adresa o notă guvernului german, în care va încerca să-l înduplece la publicarea condițiilor de pace, după cum au făcut și statele ententei, fiind convins, că schimbul acesta de idei va fi un pas sigur spre pace. Asupra încheierii păcii vor influența și partidele pacifiste din țările beligerante, fiindcă guvernele lor

le-au conces să discute liber orice modalitate prevăzută de potrivită pentru încheierea războiului. După părerea lui Wilson asupra păcii planează acum o atmosferă favorabilă, care trebuie susținută.

Italia frontifică frontiera din spre Svițera. — „Lokalanzeiger“ publică, după „Echo de Paris“ știrea din Milan, după care comanda militară italiană a luat dispoziții de fortificare energică a frontierelor dela Svițera. La graniță contruiesc, cu multă febrilitate, fortificații și tranșee în cari aşează tunuri. Au fost evacuate mai multe comune, ce sunt aproape de graniță.

Pacea pe baze democratice. — Cercurile diplomatice din Washington, țin după răspunsul ententei, — de imposibilă încheierea păcii, totuși cred, că s'a pregătit calea pentru tratative, acărui succes depinde și dela acțiunile lui Wilson. Privitor la caracterul păcii, Wilson a făcut unei persoane intime, următoarele destăinuirii: Sunt ferm hotărât să mijlocesc pace durabilă și nu voi sprijini o pace mutilată, interinimă și la nici un caz o astfel de pace care nu s'ar baza pe democratism.

Declarațiile lui Björn Björnstjerne despre principiul de naționalitate. — Marce scriitor norvegian Björnstjerne a spus unui corespondent, următoarele declarații personale referitor la răspunsul ententei: Precizarea scopului avut de ententa, adus la cunoștința puterilor centrale prin nota ulterioară, a produs mari surprize în toate statele neutrale. Ce privește desfășurarea normală a schimbului diplomatic, sunt de părere — a spus Björnstjerne — că și puterile centrale să-și precizeze condițiile de pace. Se declare, în mod solemn, că nu vreau să anexeze Belgia și ținuturile nordice ale Franței.

— Pe baza principiului de naționalități Germania e îndreptățită să colonizeze în Curlanda țărani germani din Rusia sudică, cari au suferit mult în urma războiului, fiindcă puterile centrale, după principiul de naționalități, pot să-și ridice, în general, mai multe pretenziuni față de Rusia: Eliberarea Finlandezilor; independența popoarelor din Ucraina și Caucaz; eliberarea Tătarilor ș. a.

— Dismembrarea Austro-Ungariei după naționalități, urmărită de ententă, formează crearea alor noi dificultăți, ea nu se poate aproba nici după principiul de naționalități. Poporul croat are libertate deplină, asemenea aș putea zice, că și naționalitățile din Ungaria trăiesc în armonie cu maghiarii și dacă au postulate, acele trebuiesc îndeplinite.

De unde se derivă idela ofertului de pace a puterilor centrale. Impăratul Wilhelm a comunicat scrisoarea — ce e cel mai prețios document istoric, — pe care a adresat-o în 31 Octomvrie 1916, cancelarului imperial. În scrisoarea aceasta spune împăratul german, că pacea poate fi restabilită numai de acei bărbați, cari sunt conștii de greaua răspundere înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, dispun de puterea morală pentru pronunțarea cuvântului de eliberare și simțesc la fel nu numai cu poporul lor, ci și cu cel

fericire. Nu ziceau nici un cuvânt, abia la urmă îl apostrofă Olga:

— Bagă de seamă Cornel... tu ești cam uitac. Cari jocuri mari le jucăm împreună?

— Romanele, — răspunse Cornel. Cuadrilele vreau să le joc cu altcineva!

— Cu cine?

— Cu vre-o fată care va rămânea fără jucător.

— Bine faci — îi zise Olga, strângându-i mâna. Și sbura în brațele altui jucător.

Cornel juca mereu, mai mult cu fetele, cari vedea că n'au jucător. De-odată se trezi că cineva îl atinge pe umăr. Era Olga.

— Cât de uitac ești! Cu mine nu vrei să mai joci?

Jucară din nou și în decursul jocului Olga îl făcu atent să se grijească, să nu se obosească prea tare.

— Tu nu prea ești datat cu jocul și dacă nu te cruți — ușor poți să te îmbolnăvești. Iar eu aș vrea să mă joci și la ospățul Mărioareil

— Și tu joci prea mult, îngână acum Cornel.

— Ai dreptate, — răspunse Olga — dar ce să fac? Mă știe toată lumea că-s

jucătoare bună și — nu pot să mă retrag. Aș fi mai bucurasă să șed cu tine de vorbă și să te tot năcăjesc, cum te năcăjeam astă vară... Atâta e sigur, că dacă va fi să mă mărit vre-odată, apoi... ultimul joc îl voi juca la ospățul meu... Să nu uit vorba... ziceai că-mi aduci un peșter... grijește să-mi aduci pe cine aștept eu...

— Pe cine?

— Ghicește!

Și iar sbură în brațele altui jucător
(Va urma).

Septimiu Popa.

Homo homini lupus.

Omul e lup pentru om.

Plaut, Asinaria II. 4, 88.

(Citat, reluat și ilustrat de Bacon și Hobbes).

Omul face mult rău semenilor săi.

In cauda venenum.

În coadă e ascuns veninul.

Romanii aplicau acest proverb ultimei părți a unei scrisori sau unui discurs, care începea pe un ton inofensiv, spre a arăta apoi mai multă fier și ironie.

MARIAN: »Dicționar de citate«.

al dușmanului. „Eu am cutezanța aceasta — a scris împăratul Wilhelm cancelarului imperial Bethmann Hollweg — prezintă-mi nota cât mai iute și pregătește totul“.

Indată după primirea acestei scrisori, Bethmann-Hollweg a declarat, după expunerea situației strategice, că poporul german luptă pentru asigurarea existenței naționale și a liberei dezvoltări. „Nicidecum nu am spus mai mult și nici nu vrem altceva“.

De aci a emanat ideea ofertului de pace la puterile centrale, care a fost adusă la cunoștința ententei prin nota din 12 Decembrie.

rului ar fi rațional, ca preoțimea diecezană să se înscrie la societatea de pensii și de ajutorare a muncitorilor din Ungaria, căci prin asta și-ar asigura pe lângă bagatela penziune diecezană, și ajutorul acelei societăți (a magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjgyesülete). Planul acesta vechiu și-l-a realizat episcopul acum înscriind la numita societate pe toți preoții diecezani, cari încă nu au împlinit 35 ani ai etății, iar la capitulul catedral din Nyitra a făcut o fundațiune de 30,000 cor. în obligații de stat de războiu, ca din interesele aceleia să se plătească premiile preoților înscriși. Societatea pentru un premiu anual de 20 cor. 80 fil. după membris de 10 ani dă — în caz de deficiență — ajutor anual de câte 618 cor., care după anii de membris crește cu câte un %, iar după 40 ani împarte asigurațiilor penziune deplină, adică C. 884 anual. Numărul preoților sub 35 ani în dieceza Nyitra este de 80, iar în viitor, amăsurat dispoziției episcopicești, preot e dator să intre în societate cât ce e hirotonit.“

Atâta cronicarul laconic despre evenimentul care ne apostrofează cu cuvintele evanghelice: *Mergi de fă și tu așisderea!*

Dr. Vas. Cerghizan.

† Simion Coman.

„Preot consciu de datorința sa și pretin bun am cunoscut în el. Zi de zi am fost împreună în slujbă și în vreme liberă. În iunie ne-am despărțit zicându-mi: Dumnezeu cu tine frate roagă-Te pentru mine cine știe mai revedemu-ne“. Ne-am revăzut dar nu în starea cea veche, sănătoși. Un automobil l'a adus în lazaretul nostru. În decursul cercetării bolnavilor casa de lemn în care să afla a fost acoperită de lavina ce curgea de sus și la îngropat sub ea. Opt ore a stat sub casa dărâmată, până a succes să fie scos de acolo. Brațul stâng îi era frânt, cuptorul de fier, ce a căzut pe el ia ors brațele și fața. În urma apăsării celei mari s'a produs sângarare internă și aceasta ia fost cea mai mare durere. Indată a fost adus la spital, unde a zăcut 8 ore. L'am cercetat și-am povestit, ne bănuind apropierea sfârșitului. Iam oferit serviciile mele și m'a rugat numai să-i scriu iubitei sale soții și copilului, calde salutări.

Starea-i deodată s'a agravat. Indată am adunat călugărițele din spitalul nostru și între rugăciuni ferbinti l'am împărțășit cu s. taină a muribunzilor, și-am fost acolo până la suflarea-i din urmă. Vineri, în 15 Decembrie d. a. la 1 ora, a adormit în Domnul. Inmormântarea a fost în 16 Decembrie, fiind de față 20 de preoți și ofițeri și mulțime de miliție. E inmormântat în cimiteriul militar din Tergine (Tirolul de sud). Groapa i-am împrejmuțo cu scânduri ca esumarea să fie mai ușoară. Mormântul e împodobit cu flori și cununi“. (Dr. Korner Iozsef capelan castrens lazaretu 8/12 Nr. 613).

S'a născut la 1885 în Dumitra — unul dintre cei opt preoți născuți în Dumitra, cari trăiau. — A terminat gimnazul și seminariul în Blaj. C'o rară obidiență a primit ordinul superiorilor de-a merge

preot în Kézdi Szt.-Kereszt. De pe câmp de luptă și-a adus cu drag aminte de lătrimitând pe seama orfelinatului o frumoasă colecție cu promisiunea, că afară de-ac în fiecare lună va trimite 20 cor. Il deplină nemângâiata mamă și soție și bietul pilaș de 4 ani, care se mângâie că „Ti moș plânge că'l doare măseaua, da'l t' pe cine a zis că a murit Tata-Popa. T' vine... pe Crăciun, vine tata...“

Războiul european

În apus luptele de artilerie continuă cu aceeași vehemență. În spațial ele se dau spre nord de Somme. Trupele germane au respins în multe secțiuni atacurile ariergardelor dușmane, prinzind mai mulți ostași și muniție. Pe frontul dela Dolomit trupele noastre au distrus stânca ce despărțea pozițiile noastre de ale inimicului de lângă Logazuoi. La Karst se dau duiele de artilerie.

Trupele otomane au luat cu asalt comuna Vaceni, ultima localitate pe străta de inimic spre sud de Siret. Asupra pozițiilor, din valea Susitei cari au fost ocupate de trupele arhiepiscopului Iosif, rușii și românii au dat atacuri violente. Agresorii au fost respinși. În unele zone activitatea strategică stagnează din cauza ninsorii și a gerului. În Macedonia nimic nou.

In atențiunea dnilor restanțieri.

Aducem la cunoștința cetitorilor, că în urma unei hotărâri ce s'a luat de direcțiunea acestei foi, „Unirea“ nu se va mai speda decât numai acelor dñi abonați, cari și-au achitat pe deplin abonamentul, și-au regulat afacerile, în înțelegere cu Administrația.

Dñii restanțieri sunt anunțați, că vor mai primi foaia numai până la sfârșitul acestei luni.

Atunci li-se va sistă expediția foi, și pentru încassarea restanțelor, vom fi nevoiți a recurge la forul civil.

S'au făcut provocări în repetite rânduri; nu mai suntem în situația, ca pentru neglijența unora să perpetuăm o stare de lucruri absolut imposibilă, în o vreme când hârtia e așa de scumpă, și spesele de tipărire etc., deasemeni.

Cu 1-a Februarie, reducem tirajul la numărul necesar.

Pentru orientare!

Penziunea preoților.

(O rezolvire fericită.)

Salutând din adâncul inimii reparațiua scumpei noastre „Unirea“ grăbesc a face cunoscută, preoțimii noastre preocupate de soartea sa la zile bătrânețelor, calea cea mai norocoasă dintre toate câte s'au ales până acum pentru deslegarea unei probleme atât de vitale cum este cea a penziunii noastre. Venitul disponibil al Fondului arhid. nutrit exclusiv din contribuiriile noastre evident că abia peste câteva veleituri va ajunge la starea înfloritoare de a mulțami cât de cât așteptările juste ale clerului. Durere, că chestia penzionării noastre după starea de acum numai prin cuvintele aceste se poate caracteriza mai fidel: plătește *sume mari* în șir de ani îndelungați, ca să primești *penziune mică în câțiva ani*.

Stări și frământări analoage par a fi fost și în dieceza rom.-cat. de Nyitra, până bine de curând, de unde ne vine știrea că preoțimea acelei dieceze datorește îndoită dragoste fiască părintelui arhieru diecezan pentru îndreptarea spre limanul cel mai favorabil a penziunii sale.

Iată știrea după nrul dela 5 Sept. ort. al ziarului. „Alkotmány“:

„Ni-se scrie din Nyitra: „Episcopul diecezan contele Wilhelm Bathány când era vicar episcopesc și stătea în fruntea comisiunii centrale diecezane pentru penziune, a crezut, că pentru penzionarea cle-

Informațiuni.

Papa Benedict pentru pace. Cu ocazia sărbătorilor de Crăciun prelatul Parinte Papa Benedict a răspuns la o alocație a legiului cardinalilor, cari au venit să-l învețe. Papa și a exprimat dorința, după atâtea suferințe, omenimea să cucască că *Justitia et pax osculatae sunt* și să pună capăt măcelului.

„Noi privim cu încredere spre viitorul statelor, a spus Papa, pe care îndurarea lui Dumnezeu nu-l va plâsni nefavorabil, și sperăm, că dorința noastră se va și împlini curând.”

După aceste Papa a împărtășit celor o față binecuvântarea apostolică.

Un nou succes diplomatic al Papii. În iunie 1916 Papa a intervenit pe lângă guvernele părților beligerante, ca fiecare prizonier, care e tată la trei copii și e în închisoare cel puțin 18 luni, să fie eliberat și internat în Svițera.

Guvernul german a avizat acum scaunul papal, că din partea lui a internat 100 francezi de condiția aceea în Svițera și așteaptă, ca guvernul francez să facă asemenea.

Requiem pentru Francisc Iosif. Papa Benedict a ținut în 20 Dec. în Vatican, un requiem întru odihna sufletului repausatului împărat-rege Francisc Iosif.

Iubileul unui ziar românesc. „Biserica Școala”, foaia diecezei gr-or. orădane a sărbătorit în 1 Ianuarie 1917 iubileul de 10 de ani al existenței. Cu acest prilej reacția foii a scos un număr festiv, în colaborarea d-nilor: Roman Clorogar, Dr. Lupăș, Dr. S. Dragomir, V. Stanciu, Ciuhandru etc. vorim confratelui prosperare și încă mulți ani.

Concurs. „Asociațiunea pentru literatura română și cu tura poporului român” publică concurs pentru următoarele stipendii:

1. Din „Fundatiunea anonimă din comitatul Dobâca” un stipendiu anual de K.

100, care se va da unui tânăr român, născut în comitatul Dobâca, și care își urmează studiile în una din școlile medii.

2. Din „Fundatiunea Emiliu Dionisie Bașiota Moșiu Dâmbul din Abrud” un stipendiu anual de K. 40, care se va da unui student român gr-or. sau gr-cat. de origine din Munții apuseni ori din districtul Năsăudului, care frecventează o școală medie.

Concurenții la unul din aceste stipendii au să-și înainteze petițiile însoțite cu următoarele acte:

- a) Carte de botez;
- b) Atestat școlar de pe anul 1915/16, în original sau în copie legalizată;
- c) Atestat, că urmează cu succes studiile și cu purtare bună în anul școlar 1916/17;
- d) Atestat că sunt lipsiți de mijloace;
- e) Atestat că sunt născuți pe teritoriul fostului comitat Dobâca, respective că sunt de origine din Munții apuseni ori din districtul Năsăudului, la stipendiul din fund. Bașiota dovedind concurenții și că, eventual, sunt descendenți din această familie.

Petițiile vor fi a-se adresa comitetului central al Asociațiunii (Nagyszeben—Sibiu, strada Șaguna Nr. 6) până la 31 Ianuarie 1917. Sibiu, în 4 Ianuarie 1917.

Andrieu Bârscanu,   Romul Simu,
prezident.   secretar suplinitor.

Aviz școlar. Direcțiunea școlii comerciale, superioare gr-or. române din Brașov, aduce la cunoștință elevilor, că anul școlar 1916/17 se va începe la 9/22 Ianuarie 1917.

Examenele de corigență și de maturitate sunt fixate 16/29 Ianuarie 1917.

Toți elevii și corigenții se vor prezenta la direcțiune înainte de începerea școlii și de făcerea examenelor pentru luarea la cunoștință a dispozițiilor necesare.

Brașov, 29 Dec. v. 1916.

Arseniu Vlaicu,
director.

— Inscriserile la școlile medii gr. or. române din Brassó (Brașov) (la gimnaziul și școala reală) se vor începe *Luni în 9 Ianuarie*

v. 1916 (22 Ianuarie n.) în localul Băncii „Brașoveana” și al bisericii 6.

Școlarii cari se înscriu pentru primădată la școlile noastre, vor aduce *testimoniu școlar, certificat de naștere și certificat de revaccinare, ceialalți numai testimoniu școlar.*

Suma didactului și a tuturor taxelor școlare în gimnaziul inferior și școala reală este de 54 Cor. pe an, iar în gimnaziul superior (cl. V—VIII) de 80 Cor. pe an. Școlarii cari se înscriu pentru întâi dată plătesc încă o taxă de primire de 8 Cor. odată pentru totdeauna peste suma mai sus arătată.

Inscriserile se pot face și prin corespondență, adică prin poștă.

Începerea cursurilor școlare se va publica cel puțin cu 8 zile înainte în ziarele românești.

Direcțiunea școlilor medii gr. or. române în Brassó (Brașov).

Posta Administrațiunii.

Maramurășana. Sânjacobul de câmpie. Primit abonamentul pe anul trecut.

E. C. Sânbenedic. Sântem în ordine. Ați solvit pe jumătatea anului 1917 abonamentul.

Luna. Acceptăm propunerea D-V. de a solvi în rate restanțele pentru trecut.

I. B. Tapa-Sâncraiu. Aveți dreptate, provocarea V. s'a spedit din greșală.

Aurel Iubaș. Provocarea D-V. s'a transmis celui interesat.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Ioan Suciu.

AVIZ.

Caut o menajeră inteligentă și serioasă, care fierbe bine, știe lucru de mână și e destoinică în toate ramurile gospodăriei. Leafa 40 cor. pe lună și spesele de călătorie. Își poate ocupa postul în 25 Ian. ori 1 Februar.

Viora dr. Ciordaș
Beiuș - Belényes Com. Bihor.

„PATRIA” cassă de economii, societate pe acțiuni în Blaj.

CONVOCATOR.

P. T. Domnii acționari ai cassei de economii „PATRIA” societate pe acțiuni se invită cu onoare — în sensul § 14 și următorii din statute — la a XXXI-a (treizecișuina) adunare generală ordinară, care se va ține în Blaj la 18 Februarie st. n. a. c. la 11 ore în localul institutului.

Obiectele sunt:

1. Raportul direcțiunii, raportul comitetului de supraveghere, bilanțul și darea absolutului, distribuirea profitului curat și a sumei destinate spre scopuri culturaliși de binefacere, și fixarea marcelor de prezență pe 1917.
2. Intregirea direcțiunii.
3. Alegerea comitetului de supraveghere.

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunare, sunt rugați a-și depune la cassa institutului acțiunile și eventual documentul de plenipotență până în 17 Februarie la 12 ore din zi.

Blaj, la 12 Ianuarie 1917.

„PATRIA” cassă de economii, societate pe acțiuni.

DIRECȚIUNEA:

G. Barbatu m. p.   I. Br. Hodosiu m. p.
membru al direcțiunii.   director executiv.

Raportul comitetului de supraveghere.

Onorată adunare generală!

Comitetul de supraveghere, conform legii comerciale, a scontrat de repețiteori cassa institutului, efectele, obligațiunile ipotecare, împrumuturile pe amanet și a revăzut toate cărțile de contabilitate.

De asemenea a examinat bilanțul pe 1916 și contul profitului și pierderilor, pe care le-a găsit în consonanță cu registrele institutului. Tot astfel a constatat, că și împărțirea profitului curat s'a făcut în conformitate cu dispozițiile statutelor.

În urma acestora propune: aprobarea bilanțului și primirea proiectului relativ la împărțirea venitului curat, precum și darea absolutului, atât pentru direcțiune, cât și pentru comitetul de supraveghere.

Totodată comitetul de supraveghere cu anul acesta expirându-i mandatul, mulțumește pentru încredere

Blaj, la 12 Ianuarie 1917.

Comitetul de supraveghere.

